

αστιχός το μ ε α s

νοέμβριος 2000

δελτα

τεύχος 11

πληροφορίες για τον κόσμο της τέχνης και της λογοτεχνίας

μας δείχνει
τα δόντια του!

where is the neighbourhood?
Η ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΕΠΙΤΙΘΕΤΑΙ!

ΙΣΤΟΡΙΕΣ καθημερινής τρέλας:
Το προλεταριακό Ελατήριο μέσα στο ελαστικό ωράριο
εργασία και χαρά
κέρδη για τ' αφεντικά
ένα 4ωρο εντατικά
παρά 8ωρο με κενά
τώρα που η εργασία ειν' ελαστική
γίνεται ο κ---ς μου κωνί
μ' αν τ' αφεντικό
τραβήξει το σκοινί
η λούφα θα του
κλείσει το μαγαζί

STAY30!
system

MEINE TRIANTA

DNA repair 24 hour cream

Μια κρέμα σε κρατάει στα 30! Μια ακόμα πιο ανταγωνιστική στα 20... σαν να λέμε μια στροφή πριν το φαναρτζίδικο. Χιλιάδες καλλυντικά συντηρούν τις σωματικές ψυχώσεις. Εκατομμύρια "απελευθερωμένοι" υπήκοοι καταναλώνουν το ίδιο τους το σώμα και όχι μόνο. Είναι τα προϊόντα μιας βιοτεχνολογίας που ξεφεύγει των κριτικών. Προϊόντα που διεγείρουν τη σχιζοφρένεια της καθημερινότητας. Βαμμένες φάτσες, ξεθωριασμένα πρόσωπα, σιλκονάτα άκρα, απαραίτητα αξεσουάρ για την οικονομία του σώματος και την αγορά εργασίας. Δεν είναι μόνο το DNA που επιτίθεται... Η βιοτεχνολογία χτυπάει πρώτα το μυαλό.

"Σήμερα αποκαλύπτουμε σε παγκόσμια αποκλειστικότητα τα σκοτεινά σχέδια του ιμπεριαλισμού. Ο νέος ηγέτης της Γιουγκοσλαβίας Κοστούντσα δήλωσε σε αμερικανικό τηλεοπτικό δίκτυο ότι πράγματι στο Κόσοβο διαπράχθηκαν εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας από τις σερβικές στρατιωτικές και αστυνομικές δυνάμεις. Απαντώντας σε ερώτηση δημοσιογράφου για το ρόλο του Μιλόσεβιτς στα γεγονότα, δήλωσε με θράσος ότι αυτός φέρει την κύρια ευθύνη (αν είναι ποτέ δυνατόν...) και ότι κάποτε θα δικαστεί για τα εγκλήματά του. Όλα τα παραπάνω φανερώνουν και στον πιο αφελή "διεθνήστη" τον ρόλο των αμερικανο-ευρωπαίων ιμπεριαλιστών. Αφού πρώτα διέλυσαν τη Γιουγκοσλαβία (που με την περήφανη σίαση του προέδρου της στεκόταν εμπόδιο στα σχέδιά τους), βομβάρδισαν τη Σερβία και ύστερα χρησιμοποιώντας ως πόνι τον πράκτορα Κοστούντσα, (που επί χρόνια παρίστανε επιτυχημένα τον εθνικιστή) δημιούργησαν τη λεγόμενη "εξέγερση" για να προωθήσουν τα σχέδιά τους στην περιοχή. Ούμα των προθέσεων της δύσης ο μεγάλος δημοκράτης και αληθινός ηγέτης του αντι-ιμπεριαλιστικού κινήματος Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς δεν αντιλήφθηκε ναρκωτικά τα ύπουλα σχέδιά τους. Δυστυχώς δεν πρόλαβε να καθαρίσει πολύ κόσμο· δεν είχε βλέπετε την οξυδερκεία του μεγάλου Στάλιν, ο οποίος κατάλαβε εγκαίρως ότι οι περισσότεροι συνεργάτες του ήταν πράκτορες των αμερικάνων. Εμείς, σαν έλληνες αντι-ιμπεριαλιστές, πρέπει να αντιδράσουμε στη λαίλαπα της νέας τάξης πραγμάτων. Πρέπει αμέσως να συγκληθεί λαϊκό δικαστήριο στην πλατεία Συντάγματος υπό τους ήκους του νταλάρα, και να καταδικάσει για μια ακόμη φορά τους τυχαρπαστους πράκτορες του κεφαλαίου Κλίντον, Μπλερ, Ζοσπέν, Σρέντερ και το ντόπιο τσιράκι τους Σημίτη".

ΖΗΤΩ Η ΔΥΝΑΜΟ ΜΟΣΧΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΡΙΣΤΕΡΟΠΟΔΑΡΑ ΕΣΤΡΕΜ ΤΗΣ!

Ένωση Πατριωτών-Αντιιμπεριαλιστών-Σαλαμέμπορων

editors

Ο αστικός τομέας δ είναι έντυπο του δρόμου το οποίο εκδίδεται από κάποια άτομα που λειτουργούν στο Αυτοδιαχειριζόμενο Στέκι Περιοτερίου (Καρνατίδος 166, πλατεία Δέγλερη). Ο προαστιακός ποταμός καλύφθηκε κάτω από τις ανάγκες της ανάπτυξης. Ζώνες εργασίας, ζώνες κατανάλωσης, ζώνες διασκέδασης. Ένα κράτος που επιτίθεται, μια μητρόπολη που αναβαθμίζεται, ένα προάστιο που αλλάζει σύμφωνα με τα πρότυπα του εμπορεύματος. Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον των δυτικών συνοικιών, που από οικείο γίνεται εχθρικό, θέλουμε να κινούμαστε ανταγωνιστικά. Να σπάσουμε τον παγωμένο χρόνο που πορεύεται ανενόχλητος στο εργασιακό της μητρόπολης.

HI-JACK

the schizometropolitan group

εδώ
ο καθένας παίζει το ρόλο
του και
αμείβεται αναλόγως

όποιος δε "μοιάζει", όποιος
δε φέρει τη σφραγίδα της
κατανάλωσης και της
διαφήμισης είναι

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ
ΥΠΟΠΤΟΣ

Όσι αδύναται να συμβεί τη
μέρα εκεί που η παραγωγή
κ ή διαδικασία θέτει τα όρια
των ρυθμών των σκέψεων των
συμπεριφορών το υπόσχεται η
πολυδιαφημισμένη νύχτα

η νύχτα
αλλάζει ντεκόρ
και τίποτε άλλο
η νύχτα είναι
διασκέδαση και
η διασκέδαση
είναι φυγή

η νύχτα του
πολιτισμένου
κόσμου είναι η νύχτα
των προβλεψιμων
εκπλήξεων, των
επαναλαμβανόμενων
ρυθμών, της
"φυγής" από τη
μέρα

είναι πράγματι
φυγή αλλά όχι
απο μια θλιβερή
πραγματικότητα
αντίθετα είναι
μια φυγή από
την τελευταία
θέληση για αντί-
σταση που αυτή
η πραγματικό-
τητα "μπορεί
να δώσει

κοινότητες
εκπλήξεις...μια δόση
υκετοποιημένης ελευθε-
ρίας και σεξουαλικά υπονο-
ούμενα με την ετικέτα
τολμηρό..

φετιχοποιημένα
σημεία σε ένα
χυδαίο κολάζ
κάτω από
το φως
εκατοντάδων
μικρών ήλιων

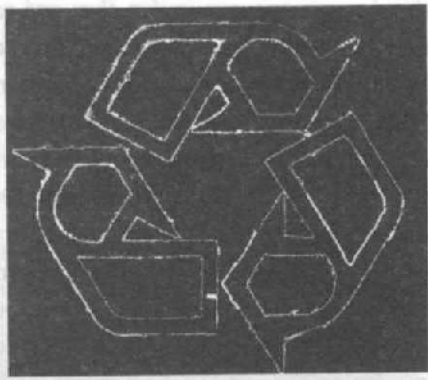
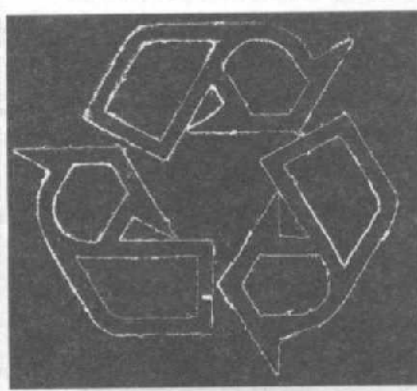
διαφημιστικά τρυκ
προεπιλεγμένες
κατασκευές για τους
φανατικούς της
αφασίας

ΟΠΟΙΟΣ ΝΥΧΤΑ
ΠΕΡΠΑΤΕΙ

ΚΑΙ ΣΤΑ CLUB ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΕΙ

ΛΑΣΤΡΕΣ ΚΑΙ ΣΚΑΤΑ ΠΑΤΕΙ

ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΧΑΜΠΑΡΙΑΖΕΙ

global local glocal

Οι πόλεις είναι ο τόπος στον οποίο συναντούνται οι παγκοσμιοποιημένες αγορές, η τοπική εκμετάλλευση καθώς και η αντίστασή έναντί τους;

"Παγκοσμιοποίηση" - νεοφιλελεύθερη ιδεολογία, αριστερή αντίληψη για την πάλη ή εργαλείο ανάπτυξης;

Στην αριστερή ρητορική αναφέρεται πολύ συχνά και με αρκετή σύγχυση η εξουσία της "παγκοσμιοποίησης". Ωστόσο παραμένει κάπως αινιγματικό, ποιά είναι η διαφορά του σήμερα από τις προηγούμενες δεκαετίες. Συμπερασματικά, το κεφάλαιο δεν δραστηριοποιείται διεθνώς μόλις από χθες. Σε τί διαφέρει λοιπόν η "παλιά" διεθνής οικονομία από τη νέα παγκόσμια;

Ενώ οι πολυεθνικοί όμιλοι είχαν κατά νου και παλιότερα τη διείσδυση σε εθνικές αγορές, σήμερα η επικράτηση σε μια παγκόσμια αγορά ξεπερνάει τα εθνικά σύνορα. Οι όμιλοι οργανώνουν τις εσωτερικές τους παραγωγικές ροές σε παγκόσμιο επίπεδο με μια διαδικασία προοδευτικής λειτουργικής αποκέντρωσης. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να αντιμετωπιστούν ορισμένα προβλήματα ιεραρχικού ελέγχου και αναποτελεσματικότητας: δεν είναι ανάγκη τα πάντα να περνάνε από το γραφείο του αφεντικού στην κεντρική διεύθυνση, καθώς η τελευταία όσο πιο απομακρυσμένη είναι από τον τόπο παραγωγής τόσο πιο πολύ χάνει τον έλεγχο. Κατά την εξέλιξη της λεγόμενης "κάθετης αποκέντρωσης", διάφορες ροές της παραγωγής ίσως απαγκιστρωθούν τελείως από την επιχείρηση, γιατί είναι φθηνότερο να παραχωρηθούν σε ανεξάρτητες μικρές, εξειδικευμένες και καινοτόμες εταιρίες υψηλής τεχνολογίας, που λειτουργούν ως προμηθευτές αλλά και ως πεδίο μείωσης δαπανών που προσφέρει χαμηλούς μι-

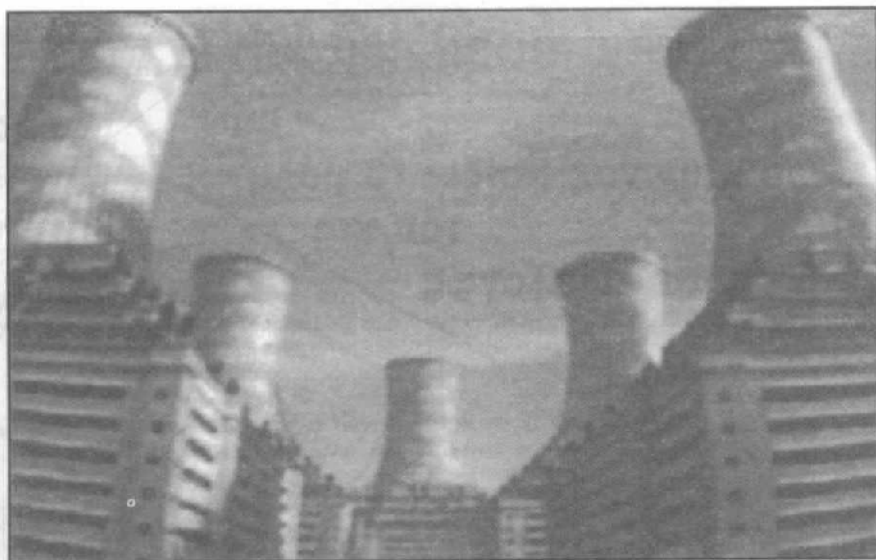
σθούς.

Από τη μια μεριά έχουμε μια αναπτυγμένη ολιγοπωλιακή και συγκεντρωτική εξουσία, ενώ από την άλλη αυξανόμενες τάσεις αποκέντρωσης και διασποράς του κύκλου παραγωγής. Αυτό που με την πρώτη ματιά εμφανίζεται ως αντίφαση, αποτελεί το πραγματικά Νέο² στην ανάπτυξη. Διάφορα τμήματα της παραγωγής κατανέμονται ανά την υφήλιο, σε περιοχές με άριστες για κάθε περίπτωση συνθήκες εκμετάλλευσης: το ομοσπονδιακό κρατίδιο της Βάδης-Βύρτεμπεργκ για το καινοτόμο περιβάλλον, η Πολωνία για φτηνή χειρωνακτική εργασία, η Κίνα για μονότονη μαζική παραγωγή κ.λ.π.³ Την ίδια στιγμή, αυτές οι διασκορπισμένες θέσεις παραγωγής επανασυνδέονται στα μεγάλα διοικητικά κέντρα της οικονομικής εξουσίας ("just in time") - οι νέες επικοινωνιακές τεχνολογίες και η δραματική πτώση του κόστους μεταφορών κάνουν αυτή τη σύνδεση εφικτή⁴. Οι πολυεθνικές, ως "παγκόσμιοι παίκτες" μέσα από τις δικτυακές δομές τους, υπερτερούν των εθνικών κρατών. Η παγκόσμια αγορά της μεταπολεμικής εποχής χαρακτηρίστηκε από τον ανταγωνισμό των εθνικών οικονομιών, έτσι ώστε το εθνικό κράτος να μην είναι ποτέ αμέτοχο. Αλλά η φορντιστική συμμαχία του κεφαλαίου, του κράτους και των συνδικάτων, που αποτελούσε τη βάση του "οικονομικού θαύματος" στη μεταπολεμική Γερμανία, γίνεται εύθραυστη. Εν τω μεταξύ, το εθνικό πλαίσιο αποδεικνύεται για το κεφάλαιο πολύ περιοριστικό, το κράτος θέλει και είναι σε θέση εν μέρει να παρεμβαίνει άμεσα στο οικονομικό πεδίο υπό όρους

(π.χ. ως ρυθμιστής της ζήτησης), ενώ τα συνδικάτα χάνουν λόγω της ανεργίας και των διαφοροποιημένων εργασιακών σχέσεων την αρχική τους βάση και δύναμη: την πλατιά εργατική τάξη.

Η αύξουσα σημασία της πόλης - "Think globally, act locally" (σκέψου σφαιρικά, δράσε τοπικά)

Αν και σε μερικά επίπεδα μπορεί να παρατηρηθεί μια παγκόσμια εξομείωση σαν αποτέλεσμα χρηματοδότησης, στην ουσία οι εκάστοτε (εθνικές, περιφερειακές, τοπικές) διαφορές αποτελούν τη βάση της παγκοσμιοποίησης και ταυτόχρονα το αποτέλεσμά της. Μερικοί μιλάνε για έναν ιμπεριαλισμό που φέρνει τα πάνω κάτω, εννοώντας ότι τόσο στην περιφέρεια όσο και μέσα στις μητροπόλεις αναπτύσσονται υποκέντρα και υποπεριφέρειες⁵. Άλλοι μιλάνε για διάσπαση και διαφοροποίηση των χωροταξικών δομών. Η πόλη και η περιφέρειά της αποκτούν μεγάλη σημασία είναι το μέρος στο οποίο η παγκοσμιοποίηση γίνεται "τοπική" και συγκεκριμένη. Στις λεγόμενες "πλανητικές πόλεις", το διεθνές κεφάλαιο συγκεντρώνει την εξουσία του και την οικονομική του διοίκηση. Την ίδια στιγμή, τμήματα της περιφέρειας δραπετεύουν στα μητροπολιτικά κέντρα. Οι παγκόσμιες πόλεις είναι οι κινητήρες της διεθνοποίησης, γιατί αποτελούν μαγνήτες για μετανάστευση και επενδύσεις, αλλά και γιατί εκεί σχεδιάζεται και υλοποιείται η κατάκτηση άλλων περιοχών και περιφερειών. Με λίγα λόγια εκεί "παίζεται" ο διεθνής ανταγωνισμός για την παγκόσμια αγορά.

²μετάφραση από το βερολινέζικο περιοδικό Best of INTERIM '97

οι όροι φορντιστικός/μεταφορντιστικός που χρησιμοποιούμε εδώ είναι ίδιοι με τους όρους φορντικός/μεταφορντικός που έχουμε χρησιμοποιήσει σε προηγούμενα τεύχη.

Μια επιχείρηση για να μπορεί να συναγωνιστεί άλλες πόλεις και περιοχές, πρέπει να καταστεί "δυνατή". Σύμφωνα με τον ανώτατο διοικητή της πόλης: "Παλιότερα το Βερολίνο ήταν η προφυλακή της ελευθερίας. Σήμερα συναγωνίζεται αρκετά καλά το Αμβούργο στον τομέα των μήντια, την Κολωνία και την Φρανκφούρτη όσον αφορά την οικονομική θέση, καθώς επίσης τη Φρανκφούρτη και το Αννόβερο στις μεγάλες εμπορικές εκθέσεις. Εκτός αυτού βρίσκεται σε ανταγωνισμό με τη Βαρσοβία, την Πράγα, τη Βιέννη και τη Βουδαπέστη, για την ανάπτυξη των ανατολικοευρωπαϊκών οικονομιών. Αυτό όμως δεν είναι μόνο ζήτημα αποτελεσματικότητας και αρχιτεκτονικής, αλλά και του επιχειρηματικού πνεύματος που υπάρχει στην πόλη".

Η "επιχειρηματική πόλη" αναδιάρθρώνεται προς κάθε πλευρά

Η εσωτερική αναδιάρθρωση έχει ως στόχο τη μείωση των "περιττών δαπανών" (π.χ. μέσω μιας "αποδυνάμωσης" της διοίκησης) και την ελαχιστοποίηση των ζημιών από κάθε είδους "σύγκρουση". Δεν είναι δύσκολο να φανταστούμε, τι συγκρούεται και ενοχλεί περισσότερο. Η προς τα έξω αναδιάρθρωση θεωρείται ότι προσελκύει βιομηχανικούς κλάδους και υπηρεσίες με μελλοντικές προοπτικές, και οδηγεί στην εγκατάσταση αντίστοιχων επιχειρηματικών ομίλων στην πόλη. Το πιθανότερο είναι ότι οι ελκυστικοί χώροι θα διατεθούν ως οικόπεδα σε τιμές' ακόμα και κάτω από την τρέχουσα αξία της αγοράς, ή με άλλες μορφές άμεσης και έμμε-

σης επιδότησης.

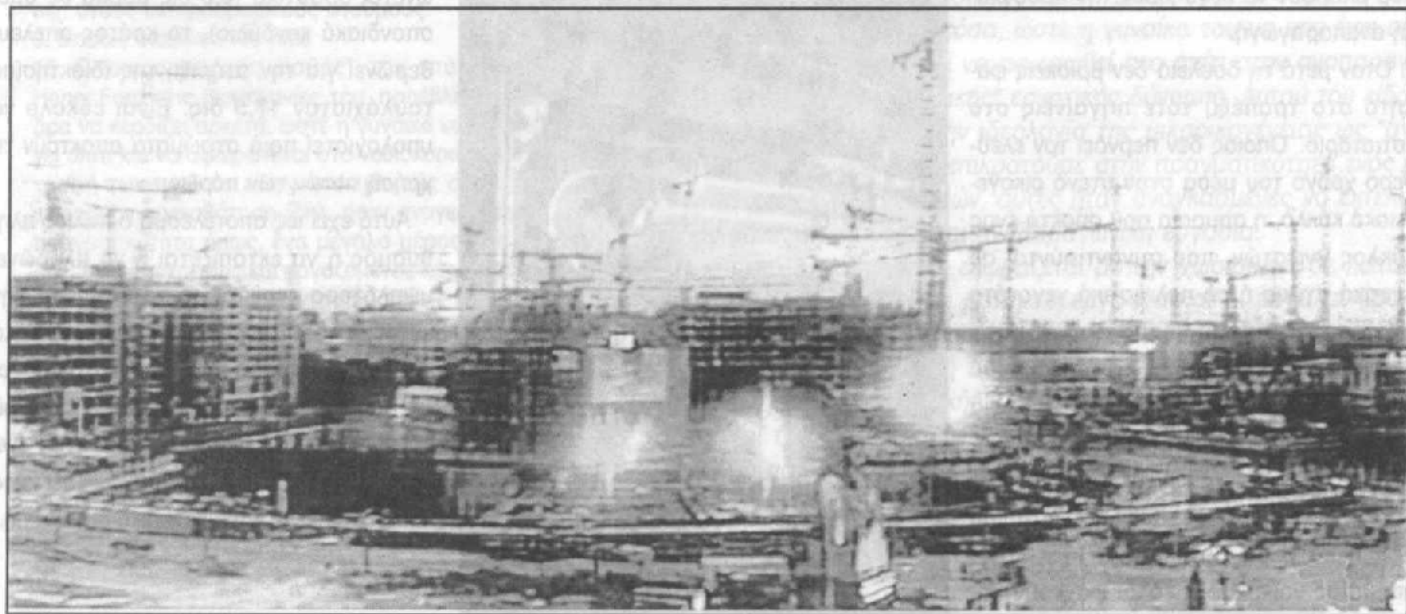
Άλλος ένας σημαντικός παράγοντας για την ελκυστικότητα μιας περιοχής, όσον αφορά την εγκατάσταση επιχειρήσεων, είναι η παροχή συγκεκριμένης υποδομής. Κανένας όμιλος όμως δεν έρχεται αυθόρμητα μόνο και μόνο για αυτήν. Η φόρμουλα "ισχνή παραγωγή - εύφαρο περιβάλλον" κάνει σαφές ότι οι στρατηγικές "εξωραϊσμού" της εσωτερικής λειτουργίας, συνδιάζονται με την ύπαρξη υποδομής, εκπαιδευμένου εργατικού δυναμικού και ειρηνικών πολιτικών συνθηκών. Αυτό που ιστορικά αναφέρεται ως "οικονομικός προϋπολογισμός" του Βερολίνου, αποτελεί ένα μεγάλο πρόγραμμα αναδιανομής από κάτω προς τα πάνω. Τόσο η ακριβή-πληρωμένη αποπεράτωση της εμπορικής έκθεσης όσο και η δημιουργία του τεχνολογικού πάρκου "Adlershof" είναι απαλλαγμένες από τις περικοπές του προϋπολογισμού.

"Τοπικοί παράγοντες ηρεμίας": σκηνοθετημένη λεπτότητα - δυναμικός αποκλεισμός

Ένας επιχειρηματικός όμιλος διευθύνεται από ανθρώπους. Όχι από οποιουδήποτε αλλά από εκείνους που έχουν συγκεκριμένες παραστάσεις για την επαγγελματική και ιδιωτική ζωή τους. Επομένως η προσέλκυση ενός ομίλου προϋποθέτει μια όσο το δυνατόν ευχάριστη ζωή για όλους αυτούς. Γι' αυτό το λόγο κάθε πόλη προβάλλει όλο και περισσότερο τους λεγόμενους "τοπικούς παράγοντες ηρεμίας": ποιότητα ζωής, πο-

λυτελείς κατοικίες, πολιτιστικά γεγονότα, καταναλωτικές εμπειρίες κ.α.

Εκεί στηρίζεται η ανάγκη για μια ζωντανή "λεπτότητα" - η οποία συνδιάζεται πάντα με την επιθυμία των πολιτών για εξασφαλισμένη ησυχία. Ενώ η νέα μεσαία τάξη' επιθυμεί μια αστική αντίληψη, ταυτόχρονα έρχεται αντιμέτωπη με το γεγονός ότι στους δημόσιους χώρους κυριαρχεί όλο και λιγότερο η ατμόσφαιρα μιας υπαίθριας συνεύρεσης. Από τη μία η λεπτότητα συνδέεται πάντα με την (μεγάλη) πόλη και μέσα από αυτήν με την αποξένωση, την ανωνυμία και τις αντιθέσεις. Από την άλλη εκεί συγκρατούνται οι αυξανόμενες τάσεις κοινωνικής πόλωσης. Τα περάσματα και οι μαγαζόδρομοι, όπου σκηνοθετείται ένα είδος ψευδο-δημόσιας ζωής, εκφράζουν την προσπάθεια κατάργησης του ανταγωνισμού έστω και κάπου. Στον ερμητικά κλειστό εσωτερικό κόσμο των εμπορικών περασμάτων υφίσταται μια απομίμηση του "έξω" - αυτό ακριβώς εξυπηρετούν τα τεχνητά δάση ή τα συντριβάνια κάτω από γυάλινους θόλους. Αυτά τα μέρη γενικά θεωρούνται ως πρωτότυπο του νέου δημόσιου χώρου: Το κέντρο της πόλης, τόπος διαμονής για τον άντρα και τη γυναίκα, αποτελεί ένα μεγάλο εμπορικό πέρασμα μέσα στην γνήσια ατμόσφαιρα της μεσαίας τάξης. Άλλωστε, στα περισσότερα από τα πολυδιαφημιζόμενα αυτά σχέδια δεν υπάρχει κάποιος σοβαρός κίνδυνος για μια ανεπιθύμητη ανάμιξη. Είναι πολύ δύσκολο για μια τουρκάλα καθαρίστρια να βρεθεί σε ένα φεστιβάλ όπερας, για τον άνεργο να επιδοθεί σε

πολυτελή κατανάλωση όπως επίσης και για τον άστεγο να επιλέξει μια ακριβή κατοικημένη περιοχή. Ο αποκλεισμός αυτών των χώρων εξασφαλίζεται με το χρήμα και την εξωτερική εμφάνιση. Όπου αυτά δεν επαρκούν, φτάνουν και περισσεύουν οι γυάλινες πόρτες, οι υπηρεσίες ασφαλείας και η συνοριακή ομοσπονδιακή φρουρά⁸.

Από τη μικροοικογένεια στον εργέννη ή στο διπλό εισόδημα-χωρίς παιδιά⁹

Για τα νέα αυτά μεσαία στρώματα, οι συνοικίες που βρίσκονται κοντά στο κέντρο της πόλης δεν είναι μόνο ελκυστικές αλλά και απαραίτητες για τον τρόπο ζωής τους. Ενώ ο τρόπος ζωής της παλιάς φορντιστικής μεσαίας τάξης είχε σαν άξονα το ιδιωτικό νοικοκυριό, το οποίο ήταν εφικτό μόνο μέσα από τον ιεραρχικό με βάση το φύλο καταμερισμό εργασίας, στη νέα μεσαία τάξη αυτή η μορφή νοικοκυριού υφίσταται ακόμη ελάχιστα. Η γυναίκα είτε μένει μόνη της είτε με άλλον/η, τις περισσότερες φορές εργάζεται. Στο μεταξύ τα νοικοκυριά με τρία και περισσότερα μέλη, αποτελούν όλο και πιο πολύ τουλάχιστον στις μεγαλουπόλεις, μια μικρή ομάδα. Παρόλη την ιδεολογία που ήταν συνδεδεμένη με τον λεγόμενο "οικογενειακό μισθό"¹⁰, για πολλούς ο "ταξικός" φορντιστικός τρόπος ζωής, δηλαδή η μικροοικογένεια, είτε πλέον δεν έχει ενδιαφέρον είτε δεν είναι πρακτικός. Όμως μέσα από αυτό, αλλάζουν και οι ανάγκες που μπορούν να εγγυηθούν την προσωπική αναπαραγωγή.

Όταν μετά τη δουλειά δεν βρίσκεις φαγητό στο τραπέζι, τότε πηγαίνεις στο εστιατόριο. Όποιος δεν περνάει τον ελεύθερο χρόνο του μέσα στον στενό οικογενειακό κύκλο, η σημασία που αποκτά ένας κύκλος γνωστών, που συναντιούνται σε σχετικά στέκια ή σε πολιτιστικά γεγονότα χωρίς μεγάλες δαπάνες, μεγαλώνει. Κάτω από αυτές τις συνθήκες το σπιτάκι του προαστίου δεν αποτελεί πια το όνειρο για μια ζωή μέσα στη φύση, απεναντίας οι κατοικημένες περιοχές κοντά στο κέντρο γίνονται πιο ελκυστικές. Και από τη στιγμή που η κατοικία δεν καθαρίζεται λόγω απουσίας νοικοκυράς, όλοι ψάχνουν κά-

ποιον για να το κάνει και ανατρέχουν σε μια από τις αμέτρητες μετανάστριες, αφού κάτι τέτοιο είναι οικονομικά προσιτό.

Η μοντέρνα κοινωνία των υπηρεσιών;

Εδώ φαίνεται τί είδους συνέπειες έχει η πολυαναφερόμενη "αλλαγή του τρόπου ζωής" για τις διάφορες κοινωνικές ομάδες. Για τις τάξεις που έχουν τη δυνατότητα να δώσουν μορφή στην επιδεικτική κατανάλωση μέσα από την ισχύ που προσδιορίζει το lifestyle τους, η αλλαγή αυτή καθίσταται ευχάριστη ως αύξηση της ατομικής ελευθερίας και της ικανότητας λήψης αποφάσεων. Αντίθετα κάτω από αυτές τις συνθήκες πόλωσης, οι "άλλοι" μπορούν να διαλέξουν ανάμεσα στην ανεργία, την κοινωνική βοήθεια ή την παράνομη απασχόληση.

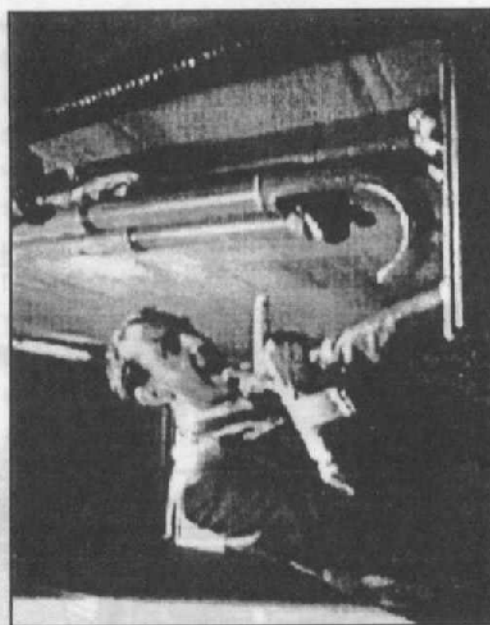
Συχνά σε σχέση με τις έννοιες "κοινωνία των υπηρεσιών" ή "μεταβιομηχανική κοινωνία", δημιουργείται η εικόνα μιας πόλης, στην οποία πλέον δεν υπάρχουν "βρώμικες" βιομηχανίες και τα πάντα εμφανίζονται με τη μορφή των κλιματιζόμενων-δροσερών συνθηκών εργασίας. Αν και ο αριθμός των απασχολούμενων στον βιομηχανικό τομέα στην πραγματικότητα ελαττώνεται¹¹, αυτό δε σημαίνει ότι δεν παράγονται πια βιομηχανικά προϊόντα, αλλά ακριβώς ότι παράγονται με λιγότερους εργάτες και όχι στην άμεση περιφέρεια της πόλης. Πίσω από την αύξηση της απα-

σχόλησης στον τριτογενή τομέα κρύβονται δύο εντελώς διαφορετικές τάσεις: στη μία αυξάνεται το ποσοστό εκείνων που βρίσκουν εργασία στις καλοπληρωμένες και υψηλής ειδίκευσης θέσεις (οικονομικά επαγγέλματα, δικηγόροι, διαφήμιση, μάντζμεντ κ.α.), ενώ στην άλλη αυξάνει η νόμιμη και παράνομη, αλλά πάντοτε ανασφάλιστη χαμηλόμισθη εργασία (επαγγέλματα εξυπηρέτησης πελατών, κούριερ, προσωπικό φύλαξης, καθαριστές/ριες, baby-siter κ.α.). Αυτά τα κακοπληρωμένα επαγγέλματα παροχής υπηρεσιών καθιστούν δυνατό το στυλ εργασίας και ζωής της νέας μεσαίας τάξης, που περιγράψαμε παραπάνω. Όπως οι μεταβαλλόμενες συνθήκες παραγωγής δημιουργούν και προϋποθέτουν άλλο τρόπο ζωής, έτσι και ο μεταβαλλόμενος τρόπος ζωής μεταβάλλει τη ζήτηση για εργασία.

Μεσοαστοποίηση

Είναι αυτονόητο ότι η ζήτηση για χώρους κατοικίας αλλάζει. Αυτό που συμβαίνει δεν είναι μόνο η μεταμόρφωση της πόλης και των μεσαίων στρωμάτων ώστε να μπορούν να ακολουθήσουν ανενόχλητα την κατανάλωση και την εργασία, αλλά μια ακόμη επίθεση στις συνοικίες που βρίσκονται κοντά στο κέντρο. Αυτή η διαδικασία, χαρακτηριστική και ως "μεσοαστοποίηση", οδηγεί στον αφανισμό της φτηνής κατοικίας μέσα από τον πολυτελή εκσυγχρονισμό και μετασχηματισμό της ιδιοκτησίας. Ενώ η κοινωνική στέγαση μειώνεται δραστικά (2,8 δις μάρκα σε ομοσπονδιακά κονδύλια), το κράτος απελευθερώνει για την στήριξη της ιδιοκτησίας τουλάχιστον 17,5 δις. Είναι εύκολο να υπολογιστεί ποιά στρώματα αποκτούν τη χρήση αυτών των πόρων.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο παλιός πληθυσμός ή να εκτοπίζεται ή να πληρώνει υψηλότερα ενοίκια για να κρατήσει την κατοικία του. Συγχρόνως η ζωή συνολικά γίνεται ακριβότερη, αφού η τοπική υποδομή προσανατολίζεται στους νέους κατοίκους που είναι οικονομικά δυνατοί, ενώ για τον φτωχότερο πληθυσμό η γειτονιά καθίσταται ξένη και οικονομικά ασύμφορη.

Σημειώσεις

1 Το ολιγοπώλιο είναι μια παραλλαγή του μονοπωλίου, όπου η οικονομική δύναμη συγκεντρώνεται σε πολύ λίγες επιχειρήσεις.

2. Όταν εδώ αναφερόμαστε στο "νέο", εννοούμε διαδικασίες που είναι σε κίνηση εδώ και 25 χρόνια. Μερικές από αυτές παίρνουν ως ορόσημο την κατάρρευση του νομισματικού συστήματος Bretton Woods (σύστημα του Κανόνα Ανταλλαγής Χρυσού), η οποία ευθύνεται για το τέλος της επικράτησης του δολαρίου, γνωστή και ως "πετρέλαική κρίση". Όπως και να 'χει, ένα σημαντικό σημάδι της μετάβασης από τον φορντισμό (βλέπε δίπλα) στον μεταφορντισμό, φαίνεται να είναι το γεγονός ότι "παλιές" (φορντιστικές) μορφές συνεχίζουν να υπάρχουν παράλληλα με νέες (μεταφορντιστικές).

3. Δεν θέλουμε να δώσουμε την εντύπωση ότι όλος ο κόσμος περιλαμβάνεται στην παραγωγική διαδικασία. Αυτό που συμβαίνει μάλλον είναι ότι σε αυτήν τη διαδικασία ενσωματώνονται επιλεκτικά πολύ συγκεκριμένες περιοχές, ενώ το μεγάλο ποσοστό των υπόλοιπων απομονώνεται όλο κι πιο πολύ.

4. Για άλλους παράγοντες, όπως η αλλαγή του διεθνούς νομικού πλαισίου ή η σημασία των κεφαλαιαγορών, η σύνδεση αυτή δεν γίνεται αποδεκτή.

5. Μια εργάτρια υφαντουργίας στη Θουριγγία κερδίζει μικτά το πολύ 1500 μάρκα - εάν κατορθώσει να βρει μια θέση πλήρους απασχόλησης, αφού το ποσοστό ανεργίας βρίσκεται πολύ ψηλά. Ενώ ο αριθμός όσων λαμβάνουν κοινωνική βοήθεια έχει διπλασιαστεί μεταξύ 1980 και 1990 (138%), ο αριθμός των νοικοκυριών με εισόδημα πάνω από 10.000 μάρκα σχεδόν πενταπλασιάστηκε.

6. Έτσι συμβαίνει στην πλατεία Potsdamer, όπου η Daimler-Benz αγόρασε από ιδιωτική προσφορά μια μικρή έκταση προς 13.000 DM το τ.μ. Λίγες εβδομάδες πριν, το κρατίδιο του Βερολίνου είχε καταφέρει να πουλήσει στην Daimler το γειτονικό (και μεγαλύτερο) τμήμα της έκτασης προς 1.505 DM το τ.μ. Όπως λέει με ευχαρίστηση ο υπεύθυνος γεωρυσιαστής για την αστική ανάπτυξη: ο "σημαντικότερος γερμανικός επιχειρηματικός όμιλος" δραστηριοποιείται στην "πιο σημαντική πλατεία της Γερμανίας".

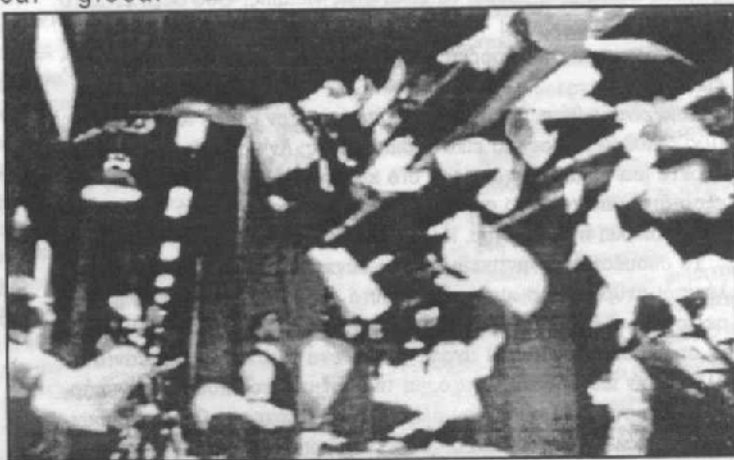
7. Για κάποιους τα νέα μεσαία στρώματα ονομάζονται και νέα μικροαστική τάξη. Σ' αυτήν ανήκουν οι ειδικευμένοι εργάτες καθώς και οι καινοτόμοι μικροεπιχειρηματίες, οι οποίοι για παράδειγμα δραστηριοποιούνται στον κλάδο της υψηλής τεχνολογίας ή της διαφήμισης.

8. Η ομοσπονδιακή συνοριακή φύλαξη χρησιμοποιείται π.χ. στους αθροιστικούς σταθμούς.

9. Double Income - No Kids

10. Ο "οικογενειακός μισθός", τον οποίο εισήγαγε ο Henry Ford στις βιομηχανίες του, προέβλεπε για τον άνδρα να κερδίζει αρκετά, ώστε η γυναίκα να μπορεί να μένει σπίτι και να αφιερώνεται στο νοικοκυριό και στην ανατροφή των παιδιών κάτω από ηθικούς όρους που δεν χωρούσαν αμφισβήτηση (δηλ. ήταν αναγκασμένες). Στην πραγματικότητα όμως, ένα μεγάλο μέρος από τις μητέρες ήταν συγχρόνως και εργαζόμενες κάτω από τους ίδιους όρους. Οι μητέρες, όντας βάση της ιδεολογίας του οικογενειακού μισθού, έχαιραν κατώτερης υπόληψης και αμοιβής (παρά το πολλάπλό φορτίο τους) μέσα από την υποτίμηση της μισθωτής εργασίας τους (και την απειλή να κατηγορηθούν ως κακές νοικοκυρές).

11. ...αφήνοντας πίσω έναν μεγάλο "εφευδρικό στρατό" που δεν μπορεί να καταφύγει σε άλλους τομείς. Μονάχα στο Βερολίνο μέσα στην επόμενη δεκαετία, οι βιομηχανικές θέσεις εργασίας θα μειωθούν κατά 40.000.

Για τον Φορντισμό

Η φάση του καπιταλισμού, που ονομάζουμε "φορντιστική", χαρακτηριζόταν από την επικράτηση της μισθωτής εργασίας (κυρίως) στη συνεχή αλυσίδα παραγωγής. Η κατά αυτόν τον τρόπο εφικτή υψηλή παραγωγικότητα κατέστρεψε τις άλλες συντηρητικές μεθόδους παραγωγής. Το βασικό στοιχείο αυτού του κοινωνικού μετασχηματισμού βρισκόταν στη σύνδεση της οικονομικής επέκτασης με την αύξηση των μαζικών εισοδημάτων. Οι συγκριτικά υψηλοί μισθοί έκαναν δυνατή την χρηματοδότηση της αναπαραγωγικής σφαίρας, δηλαδή οι εργάτες και οι εργάτριες είχαν τόσο τη δυνατότητα όσο και την υποχρέωση να αγοράζουν τα μαζικά προϊόντα που οι ίδιοι είχαν παράγει σε μία υπερβολικά εντατική παραγωγική διαδικασία. Με αυτόν τον τρόπο μπορούσε να ανθίσει η οικονομική κυκλοφορία και να καθουσιαστεί η εργατική τάξη. Ο παραγωγός αυτοκινήτων Henry Ford δεν επινόησε τον φορντισμό, αλλά ουσιαστικά τον διαμόρφωσε. Για πρώτη φορά στον 20ο αιώνα, οι μισθοί που πληρώνονταν στα εργοστάσια του Ford ήταν σχετικά υψηλοί, ενώ οι εργάτες συνδέονταν μεταξύ τους σε μια διαδικασία εντατικής παραγωγής, στην οποία δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν επί μακρό χρονικό διάστημα. Ο Φορντ ενδιαφερόταν και για τον χρόνο στον οποίο οι εργάτες/ριές "του" δεν δούλευαν αλλά αναπαράγονταν. Γνώριζε ότι μια εργάτρια μπορούσε να εργαστεί με πειθαρχία μόνο αν ήταν πειθαρχημένη και στον ελεύθερο χρόνο της. Εκείνοι που ακολουθούσαν συνειδητά έναν πειθαρχημένο τρόπο ζωής (χωρίς αλκοόλ και παρεκτροπές, με "καθώς πρέπει σχέσεις", μικροοικογένεια κ.τ.λ.) ανταμοιβόνταν αναλόγως. Βάση του φορντισμού αποτελούσε η επιβολή της ιδεολογίας της μικροοικογένειας μέσα στην εργατική τάξη. Ο Φορντ διακήρυττε τον λεγόμενο "οικογενειακό μισθό". Αυτό σήμαινε ότι ο άντρας όφειλε να κερδίζει τόσα, ώστε η γυναίκα του να μην έχει ανάγκη εργασίας για να μπορεί να αφιερωθεί στο σπίτι στην αναπαραγωγή και φροντίδα της "αρσενικής" εργατικής δύναμης. Αυτού του είδους η εργασία ερμηνευόταν στην ιδεολογία της μικροοικογένειας ως "αγάπη". Όσο αυτή η ιδεολογία επικρατούσε στην πραγματικότητα ενός μεγάλου τμήματος των γυναικών, αυτές ήταν αναγκασμένες να εκτελούν σχεδόν μόνες τη μισθωτή και αναπαραγωγική εργασία.

Πολεοδομικά ο φορντισμός εκφράζεται με την χωρισμένη σε λειτουργίες πόλη. Οργανωμένη με βάση το εργοστάσιο, οι μεγάλοι δρόμοι ενώνουν τους διάφορους τομείς (εργασία, ύπνος, ελεύθερος χρόνος, κατανάλωση). Η ιδεολογική αρχή της φορντιστικής πόλης βρίσκεται στην απαίτηση μιας κοινωνικής ισότητας και μιας ενοποίησης της κοινότητας και του χώρου. Σύμφωνα με αυτήν, οι τοπικές διαφορές εννοούνται ως "ασυμφωνίες" που πρέπει να εκσυγχρονιστούν και να καταργηθούν. Προϋπόθεση για να μπορείς να ζεις ικανοποιητικά μέσα σ' αυτήν την πόλη, είναι η κατοχή ενός αυτοκινήτου - το σύμβολο του φορντισμού.

Πόσο ελκυστικός μπορεί να είναι ένας γιάππης; Όσο σέξυ είναι το αυτοκίνητο που οδηγεί!

Η μυθοποίηση του εμπορεύματος περνάει μέσα από το χειρισμό της εικόνας του.

Ποιά είναι η θέση του αντικειμένου μέσα στον κόσμο του θεάματος; Πώς τοποθετείται σε μια εικόνα διαφήμισης; Αν και κάθε αντικείμενο αποκτά μια αξία, η μετοχή του στο χρηματιστήριο του θεάματος δεν εξαρτάται από το πόσο συχνή είναι η παρουσία του αλλά από το σοκ που προκαλεί η εικόνα του. Καλώς ήλθατε στο σφαγείο των σωμάτων.

Το σπουδαιότερο αντικείμενο της σύγχρονης μαζικής κουλτούρας λέγεται ανθρώπινο σώμα (και ό,τι αυτό συμβολίζει). Ανάλογα με την περίπτωση, ο παραγωγικός σεξισμός επικεντρώνει είτε στο θηλυκό είτε στο αρσενικό φύλο. Η αναφορά στο ένα φύλο στοχεύει πάντα το άλλο. Στην ιδεολογική πλατφόρμα της μαζικής κουλτούρας συνυπάρχουν δύο σύμβολα-φетиχ που αλληλοσυμπληρώνονται. Ωστόσο διακρίνεται εύκολα μια ποσοτική διαφορά στη χρήση των δύο φύλων μέσα στη διαδικασία παραγωγής καταναλωτικών προτύπων και τάσεων. Εκεί επαληθεύεται και η παραδοσιακή κοινωνική έννοια του "ωραίου φύλου".

"Απελευθέρωση"

Η κοινωνία των υπηρεσιών αναπαράγει με επιτυχία τον διαδεδομένο χαρακτήρα του σεξισμού. Από το εικονικό στο πραγματικό και αντίστροφα, ο σεξισμός της μαζικής κουλτούρας είναι η εικονική διαχείριση και αναπαράσταση του πραγματικού σεξισμού της κοινωνίας. Μόδα, διατροφή, διαφήμιση, κινηματογράφος, διασκέδαση και εργασιακά πρότυπα.

Κάθε πιτυχία της καθημερινότητας θριαμβολογεί για μια "απελευθερωμένη" νησίδα. Νησίδα φαντασίας και νησίδα συμπεριφοράς. Προϊόν του κράτους πρόνοιας και της φορντικής μαζικής ευημερίας, η καταναλωτική ευτυχία των πρωτοκοσμικών κοινωνιών ανεμίζει το λάβαρο της σεξουαλικής επανάστασης. Από την τηλεόραση μέχρι τα ινστιτούτα ομορφιάς και από το εργασιακό περιβάλλον μέχρι το κρεβάτι, η διαχείριση της ανθρωπίνης σάρκας παράγει αυτό που όλοι ποθούν: αρσενικά και θηλυκά μωρά μέσα στη σεξιστική βία του σπιτιού, της οικογένειας, του ζευγαριού, της παρέας, της εργασίας.

Η αοριστία του όμορφου

Η βιομηχανία της μαζικής κουλτούρας χειρίζεται το σώμα με επισημονική μέθοδο. Το κτίζει, το ντύνει, το χτενίζει, το καθαρίζει, το εγχειρίζει... και τελικά το πουλάει. Αυτή η ιδεολογία του σώματος ξεκινάει από τα γυμναστήρια, τα καλλυντικά, τους αισθητικούς, και καταλήγει στα χειρουργεία, και γιατί όχι στη βιοτεχνολογία όπου η σκαζοφρένεια των υπκόων θα φτάσει στο αποκορύφωμά της. Έτσι το αντικείμενο σώμα, που ορίζεται και ανυψώνεται από τη διαφήμιση, εξαπολύει έναν πόλεμο ψυχώσεων και όποιος αντέξει μπροστά στον καθρέφτη του... Το όμορφο δεν είναι παρά ένα διαφημιστικό πρότυπο.

Η επίθεση του αισθητικού

Αδιαμφισβήτητο το σώμα κατέχει περίοπτη θέση στις εικόνες του μάρκετινγκ, συνοδεύοντας τα αξεσουάρ της καταναλωτικής κοινωνίας. Η ελκυστικότητα του εμπορεύματος κατασκευάζεται στα μάτια των αγοραστών μέσα από την ελκυστικότητα του ανθρώπινου σώματος. Πρόκειται λοιπόν για μια σύνθεση του ζωντανού με το νεκρό, του σώματος με το εμπόρευμα. Από τα εξώφυλλα των lifestyle περιοδικών μέχρι τις διαφημίσεις αυτοκινήτων, σπάνια λείπει η γυναικεία φιγούρα. Το ίδιο συμβαίνει και στις φαντασιώσεις των μικροαστών. Διαφήμιση και γυναίκα πάνε μαζί. Και αφού η γυναικεία σιλουέτα συνοδεύει πάντα τον 4πορτο παράδεισο, η απόκτηση ενός μοδάτου αμαξίου για παράδειγμα είναι σαν την κατάκτηση ενός γυναικείου κορμού. Και στις δύο περιπτώσεις, ο κατακτητής επιδεικνύει σε όλες του τις κοινωνικές εμφανίσεις τα λάφυρα της νίκης του.

Τελικά η επίθεση του αισθητικού εισάγει την έννοια της σέξυ τεχνολογίας. Νεκρά σώματα παρέα με ζωντανά αντικείμενα. Το προϊόν σώμα-διαφημιστικό μέσο γίνεται όλο και πιο ομοιόμορφο, όλο και πιο μονότονο, συνοδεύοντας αντικείμενα που εξελίσσονται συνεχώς από

μια εμπορευματική φαντασία.

Ο πόλεμος των σχέσεων

Μέσα από την αισθητική περνάει και το ζήτημα των σχέσεων. Η ελκυστικότητα είναι ένα σύνολο αντικειμένων που χρησιμεύουν ως επικοινωνιακό υλικό μεταξύ άνδρα και γυναίκας, ενώ ο σεξισμός που την συνοδεύει και έχει ενσωματωθεί σαν αποδεκτό μοντέλο συμπεριφορών, δημιουργεί συνεχώς ψυχώσεις. Πόσο κανονικοί είμαστε στις προτιμήσεις μας; Αφού τα κυρίαρχα πρότυπα ικανοποιούν τους πάντες και οι συμπεριφορές γίνονται εντελώς προβλέψιμες, οποιαδήποτε αμφιβολία δημιουργεί αυτομάτως πρόβλημα.

Η γυναίκα-θέαμα, η γυναίκα-εμπόρευμα, είναι ο στόχος μιας βίαιης επιθυμίας. Μια απαίτηση από την κοινωνία του "γαμέμε και δέρνουμε". Ο άνδρας-θέαμα, ο άνδρας-εμπόρευμα, είναι η άλλη πλευρά του ίδιου παιχνιδιού: ο φορέας "κανονικών" συμπεριφορών που χρησιμοποιεί την κατάλληλη τεχνολογία για να πετύχει τους στόχους του.

Το μοντέλο της πετυχημένης σχέσης προβάλλεται σε συνδιασμό με το πετυχημένο επαγγελματικό ζευγάρι. Πίσω από το πολυδιαφημιζόμενο πρόσωπο του απελευθερωμένου έρωτα, δεν κρύβεται μόνο ένας κόσμος ανασφάλειας, άγνοιας και σύγχυσης για τον απέναντί μας, αλλά η ίδια η συντηρητικότητα των μοντέρνων σχέσεων, η βίαιη συνύπαρξη και η σεξιστική συμπεριφορά μέσα στο ζευγάρι.

Παραγωγή συναισθημάτων

Η εικόνα του σώματος αποτελεί ένα προϊόν με τυποποιημένα συναι-

Διαφημιστική

σθήματα, ώστε να προκαλεί προβλέψιμους συνειρμούς στους θεατές. Από το δρόμο μέχρι την τηλεόραση, το άτομο αποθηκεύει στη μνήμη του αμέτρητες εικόνες-συναισθήματα, τις οποίες αναπαράγει καθημερινά. Οι μορφές του θηλυκού και του αρσενικού, ζωντανά στοιχεία του συναισθηματικού εργαστασίου της μαζικής κουλτούρας, παραλύουν τη σκέψη και καθοδηγούν την κοινωνική συνείδηση. Με την εν αφθονία διαφημιζόμενη ηδονή και την ψευδαίσθηση ενός απελευθερωμένου τοπίου κοινωνικών σχέσεων, συντηρείται μια συναισθηματική σύγχυση που καταφεύγει με ευκολία στο έτοιμο και το προβλέψιμο.

Το συναισθήμα υπήρξε πάντα η ακίλλειος πτέρνα της συνείδησης και της λογικής. Πόσο μάλλον σήμερα που ο ουρανός του θεάματος είναι φωτεινός, λαμπερός και εκθαμβωτικός. Εδώ ο σεξισμός παρουσιάζεται "καθαρός" και φυσιολογικός, μια κοινωνική συνθήκη που ασκεί τη βία της για τους εραστές του εικονικού και πολύ περισσότερο του αλλοτριωμένου πραγματικού.

Η μαζική κουλτούρα ολοκληρώνει την επίθεσή της κυριεύοντας και το σκυρό του ανθρώπινου σώματος. Δεν είναι καθόλου υπερβολή ότι ακόμα και η πιο στενή επαφή, όπως είπε κάποιος, "συνενώνει το διαχωρισμένο αλλά το συνενώνει ως διαχωρισμένο".

Η οικονομία δεν είναι ένας ουδέτερος μηχανισμός. Το κεφάλαιο και οι εργάτες καταλαμβάνουν συγκεκριμένες θέσεις μέσα σε ένα παιχνίδι λεπτών ισορροπιών. Η προσπάθεια να ερευνηθούν και να κατανοηθούν τη διαδικασία και την πραγματικότητα που κρύβεται πίσω από τη βιτρίνα των οικονομικών μεγεθών και αριθμών, δεν αποτελεί μια οικονομίστικη λογική αλλά μια πολιτική υπόθεση που σχετίζεται με τους στόχους και τη θέση από την οποία μιλάμε. Η ιστορία, όπως ένας πολιτικός πόλεμος, δεν παραβλέπει αλλά διαπερνάει τα πάντα και τους πάντες.

Ακούμε για την ανάπτυξη σαν ένα γεγονός που χαρακτηρίζει την εποχή, κατακλυζόμαστε από νοήματα-πληροφορίες χωρίς να κατανοούμε τι σημαίνουν πέρα από την τοπική μας, δηλαδή γιατί το τάδε οικονομικό μέγεθος ή ο δείκτης τομέας της οικονομίας έχει αυτή ή την άλλη σημασία. Και το κυριότερο, σημασία για ποιούς; Εδώ λοιπόν οι δύο αντίθετοι πόλοι, αφεντικά και προλετάριοι-φορείς του ταξικού ανταγωνισμού δεν καθορίζονται από την οικονομική αυταπάτη αλλά από το τί εκφράζει αυτή. Είναι ένας πόλεμος συνειδήσεων, γνώσης, δράσεων, πολιτικών επιλογών.

Η λέξη τεχνάσμα σχετίζεται με τη διαχείριση. Η οικονομία είναι μια μεταμφιεσμένη καπιταλιστική μορφή που αναφέρεται όμως στην πραγματικότητα και όχι στην φαντασία. Σαν χειρισμός κρύβει μεθόδους, στόχους, ακόμα και τον ίδιο τον ταξικό ανταγωνισμό, άλλοτε σιωπηλό και άλλοτε θορυβώδη. Με λίγα λόγια, η σφαίρα της οικονομίας δεν είναι αυτόνομη από την σφαίρα της πολιτικής.

Ξεκινάμε από το γεγονός ότι ο καπιταλισμός είναι ο νόμος της αξίας. Όταν όμως ακούμε για αξία ο νους μας πάει στην τιμή. Δεν είναι τυχαίο ότι μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα των ανεπτυγμένων οικονομιών ήταν το πρόβλημα του πληθωρισμού. Ποια τεχνάσματα τον διαμορφώνουν, τότε και ποιες ανάγκες των αφεντικών εξυπηρετούν αυτά, και τελικά πώς μεταφράζεται ο πληθωρισμός στην κοινωνική πραγματικότητα; Γενικά, ο πληθωρισμός είναι η συνεχής άνοδος του γενικού επιπέδου των τιμών. Ο απλοϊκός τρόπος όμως με τον οποίο πρόβλεπεται από τα ΜΜΕ, μάλλον δημιουργεί σύγχυση.

Ο ανταγωνισμός μεταξύ των αφεντικών έχει σαφή έκφραση στην οικονομική σφαίρα, είτε αναφέρεται σε εθνικές οικονομίες είτε σε ευρύτερες διακρατικές οικονομικές συμμαχίες. Μέσα σ' αυτόν τον σιωπηλό οικονομικό πόλεμο τα τεχνάσματα αλλοίωσης οικονομικών δεικτών και μεγεθών υπηρετούν συγκεκριμένους σκοπούς. Αναφέρουμε ως κυριότερα μεταμφιεσμένα μεγέθη αυτά του πλη-

θωρισμού και της ανεργίας. Εδώ θα αναφερθούμε στον πληθωρισμό που ιδιαίτερα τους τελευταίους μήνες λόγω πετρελαίου ακούγεται συνέχεια.

Στις ΗΠΑ φέτος, αν και ο πληθωρισμός θεωρείται ελεγχόμενος, οι τιμές των καταναλωτικών προϊόντων αυξάνονται με ταχύτερο ρυθμό (3,4%) από αυτόν της ζώνης της Ευρώ. Ο λεγόμενος δομικός πληθωρισμός που σημειώσεων δεν περιλαμβάνει τα τρόφιμα και τα προϊόντα ενέργειας (π.χ. πετρέλαιο), αυξήθηκε με ρυθμό που κυμάνθηκε από το 1,9% στο τέλος του 1999, στο 2,6% τον Αύγουστο του 2000, ενώ την ίδια περίοδο ο δομικός πληθωρισμός της Ευρωζώνης κυμάνθηκε σε μικρότερα επίπεδα από το 1,1% στο 1,3%. Μήπως οι επιστήμονες και οι στατιστικές μέθοδοι κάνουν λάθος ή μήπως πουλάνε τρέλα; Λέτε ο καπιταλισμός και οι τραπεζίτες να παραμυθιάζονται αγνοώντας τη "λεπτομέρεια" που μπορεί να τινάξει τα σχέδιά τους στον αέρα;

Είναι γεγονός ότι ο πληθωρισμός μεταμφιέζεται, όταν πρέπει, για να γίνει πιο "φίλικος". Αυτό γίνεται μέσα από αλλαγή της μεθόδου προσδιορισμού του, αντανάκλωντας βραδύτερους ρυθμούς αύξησης. Στην προκειμένη περίπτωση στις ΗΠΑ, ο γενικός πληθωρισμός που και αυτός εν μέρει άλλαξε, σήμερα ανέρχεται στο 4% που αποτελεί την υψηλότερη τιμή από το 1991. Δεν είναι τυχαίο ότι μέχρι πρότινος η Κεντρική Τράπεζα των ΗΠΑ (Fed) τόνιζε την "υπεροχή" του δομικού πληθωρισμού (λόγω αύξησης της τιμής του πετρελαίου) που το 1999 είχε πτωτική τάση αντίθετα με τον γενικό πληθωρισμό. Το 2000 όμως ούτε η βελτιωμένη έκδοση του γενικού δείκτη ούτε ο αυξημένος δομικός πληθωρισμός, ικανοποιούσαν τη μεταμφίεση της αύξησης των τιμών, με αποτέλεσμα η Fed να καταφύγει στον αποπληθωριστή τιμών καταναλωτή που εμφανίζει ακόμη πιο μετριοπαθείς ανοδικές τάσεις έως το 1,8%.

Σ' αυτό το σημείο πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ότι οι διάφορες μέθοδοι προσδιορισμού δημιουργούν χρήσιμες παραλλαγές. Ο γενικός πληθωρισμός εκτιμά την ετήσια αύξηση των τιμών ενός σταθερού εύρους προϊόντων, πρόκειται για το αμετάβλητο καλάθι της νοικοκυράς. Αντίθετα ο αποπληθωριστής τιμών καταναλωτή εκτιμά την μεταβολή της τιμής κάθε μεμονωμένου προϊόντος στο καλάθι της νοικοκυράς, πράγμα που αντανάκλα τις αλλαγές στις καταναλωτικές συνήθειες. Με λίγα λόγια αν η τιμή ενός προϊόντος αυξηθεί ο καταναλωτής θα στραφεί σε φθηνότερο παρόμοιο προϊόν. Εδώ υπάρχει το κυρίαρχο επιχείρημα ότι η αλλαγή των καταναλωτικών συνθηκών δεν επηρεάζει το βιοτικό επίπεδο. Ενώ ο γενικός πληθωρισμός αφορά

ένα σταθερό αριθμό προϊόντων, ο αποπληθωριστής αφορά μόνο τα προϊόντα που αγοράζει ο καταναλωτής. Είναι η διαφορά του τί θα ήθελε κάποιος να αγοράσει και του τί μπορεί. Αυτό που έχει σημασία είναι ότι ο γενικός πληθωρισμός υπερεκτιμά τις πληθωριστικές πιέσεις ενώ ο αποπληθωριστής τιμών καταναλωτή τις υποτιμά.

Τα πληθωριστικά τεχνάσματα δεν είναι κάτι καινούριο. Στην πετρελαϊκή κρίση του 1973-74, η Fed αφαίρεσε από τον δείκτη του γενικού πληθωρισμού τις τιμές της ενέργειας με στόχο την πιο "ακριβή" (και "φίλικη") εκτίμηση των πληθωριστικών πιέσεων. Καθώς όμως οι τιμές των τροφίμων αυξήθηκαν απότομα, λόγω αύξησης του κόστους παραγωγής τους, αφαιρέθηκαν κι αυτές από τον δείκτη, ενώ στη συνέχεια ακολούθησαν κι άλλες κατηγορίες προϊόντων. Στο τέλος, πάνω από το μισό περιεχόμενο του δείκτη δεν συμπεριλαμβανόταν στον προσδιορισμό του γενικού πληθωρισμού.

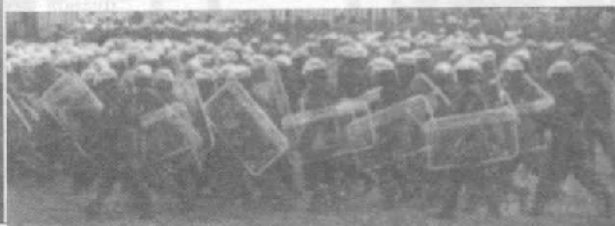
Στην ΕΕ, ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή που αποτελεί μέτρο σύγκρισης των οικονομιών-μελών, έχει κοινωνικό αντίκτυπο το οποίο συνδέεται με την πολιτική δημιουργίας μιας ευρωπαϊκής συνειδήσης και την αποδοχή ενός ενιαίου ευρωπαϊκού πρωτοκοσομικού μοντέλου μέσα από κοινωνική συναίνεση. Πρέπει να τονίσουμε ότι ο πατριωτικός αντι-ιμπεριαλισμός της Αριστεράς βρίσκεται με την πλευρά των αφεντικών, αφού στην ουσία αποπροσανατολίζει υπονοώντας μια ανεξάρτητη εθνική οικονομία που δεν καταπιέζεται από μια μακρινή "πηγή" προβλημάτων που λέγεται Βρυξέλες ή ΗΠΑ. Έχουμε πει και άλλη φορά, ότι τα σχέδια των ευρωαφεντικών αποτελούν τη συνεργασία των "εθνικών" αφεντικών και στηρίζονται στους επιμέρους πατριωτισμούς κάθε κοινωνίας. Για μας λοιπόν έχει μεγάλη σημασία η άποψη ότι το κεφάλαιο δεν έχει εθνικότητα, όπως και οι προλετάριοι.

Αυτός ο εναρμονισμένος δείκτης, σύμφωνα με τους υπεύθυνους της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, είναι ατελής. Δηλαδή εμείς θα λέγαμε λιγότερο ή περισσότερο αβυσσώδης, με μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα, που προσφέρουν ένα εύρος διαχειριστικών επιλογών για τα ευρωαφεντικά σε σχέση τόσο με τον παγκόσμιο οικονομικό ανταγωνισμό όσο και με τον εσωτερικό ταξικό εχθρό. Τα όποια περιθώρια λάθους που ομολογούνται ίσως παίζουν τον ρόλο της δικαιολογίας με σκοπό εννοιολογικά και πρακτικά αποτελέσματα στην κοινωνία. Η αξιοπιστία στον καπιταλισμό ορίζεται από τα πάνω. Αν μια επιστημονική μέθοδος υπερεκτιμά ή υποτιμά την πραγματικότητα αυτό σημαίνει πολλά περισσότερα από ανακριβείς ή ενδεχόμενα λάθη. Όσον αφορά τον πληθωρισμό, αφεντικά και τραπεζίτες γνωρίζουν ότι είναι άλλο πράγμα η ακρίβεια κάθε μεθόδου εκτίμησης και άλλο πράγμα η προς τα έξω χρήση της πιο συμφέρουσας από αυτές για κάθε περίπτωση. Η εννοιολογική διαμόρφωση της εικόνας ενός σταθερού ή συνεχώς βελτιωμένου βιοτικού επιπέδου αποπροσανατολίζει την κοινωνία και εξυπηρετεί την ταξική επίθεση των αφεντικών. Σκεφτείτε π.χ. ότι βελτίωση του βιοτικού επιπέδου μπορεί να θεωρείται η προσοχή των προϊόντων της νέας οικονομίας (πληροφορική, τηλεπικοινωνίες) και όχι η ταυτόχρονη αύξηση του κόστους της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και των ενοικίων. Όπως τα αφεντικά αναζητούν τρόπους για να μη πληρώνουν υπερωρίες, έτσι προσπαθούν να αποφύγουν και τις μισθολογικές αυξήσεις.

ο καθρέφτης ενός κοινωνικού ιμπεριαλισμού

το κράτος

-καταστολή

Μηχανισμοί

Η κοινωνική πραγματικότητα, από την άνοδο των τιμών μέχρι την αστυνομική καταστολή, είναι συνδεδεμένη με την ταξική πάλη ανάμεσα στα αφεντικά και τους εχθρούς τους. Έτσι απέναντι σε ένα ζήτημα, οι κοινωνικές δυνάμεις τοποθετούνται με διαφορετικούς πολιτικούς όρους. Τι μπορεί να σημαίνει η αύξηση των τιμών; Περισσότερα κέρδη για το κεφάλαιο ή μείωση της αγοραστικής δύναμης-αυταπάτης για τους καταναλωτές εργάτες; Μάλλον και τα δύο. Αλλά το ζήτημα εδώ δεν είναι αυτή η απλή διαπίστωση· έχει ενδιαφέρον να δούμε τους μηχανισμούς που επηρεάζουν τις μεταβολές των τιμών. Μην ξεχνάμε ότι η υπόθεση του πληθωρισμού αφορά και την κόντρα μεταξύ των αφεντικών, όχι βέβαια σαν κάτι άσχετο και ουδέτερο με την επίθεση κατά των προλετάρειων. Πρέπει να παραμένουμε στην βάση του ποιοί καθορίζουν την αξία και ποιό την παράγουν.

Η πολιτική οικονομία δεν στηρίζεται σε αριθμούς. Σύμφωνα με αυτήν υπάρχουν πολλές θεωρίες για την ερμηνεία των μεταβολών του γενικού επιπέδου των τιμών οι οποίες μπορούν να είναι χρήσιμα εργαλεία για την κατανόηση της πραγματικότητας, χωρίς να σημαίνει ότι καλύπτουν και εξηγούν όλες τις περιπτώσεις. Εδώ θα αναφερθούμε στις δύο πιο γνωστές, στη θεωρία για τον πληθωρισμό ζήτησης και στη θεωρία για τον πληθωρισμό κόστους.

Πληθωρισμός ζήτησης

Ας πάρουμε τα πράγματα από την "αρχή". Έστω ότι η οικονομία (ή ένας κλάδος της) εξέρχεται από μια κρίση υποπαραγωγής. Ο πληθωρισμός ζήτησης είναι η συνεχής άνοδος των τιμών, που οφείλεται στην αύξηση της ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες. Η ελλειμματική προσφορά προϊόντων και η ύψωση των τιμών (περισσότερα κέρδη για τα αφεντικά) ωθούν τις επιχειρήσεις σε επέκταση και αύξηση της παραγωγής, η οποία είναι εφικτή μόνο όταν υπάρχουν διαθέσιμοι και ακόμη περισσότερο υποτιμημένοι παραγωγικοί συντελεστές (δηλ. άνεργοι, υποαπασχολούμενοι και μετανάστες) που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγική διαδικασία. Όσο η ανεργία μειώνεται και η οικονομία προχωράει προς την πλήρη απασχόληση, η ύψωση των τιμών λόγω αυξημένης ζήτησης (μέσα από τη διαφήμιση ή την αύξηση των κρατικών δαπανών) κινδυνεύει να μη συνοδεύεται από αύξηση του προϊόντος (σήμερα στους περισσότερους τομείς συμβαίνει το αντίθετο: πλεονάζουσα παραγωγή). Η αδυναμία αύξησης του εργατικού δυναμικού (και επομένως αύξησης της παραγωγής)

μπορεί να ξεπεραστεί με την αύξηση της παραγωγικότητας και το στρέψιμο των εργατών. Ενάντια στην εργατική αντίδραση λόγω πίεσης, ο καπιταλισμός έχει ένα ισχυρό όπλο: την κατανάλωση. Έτσι καθώς το επίπεδο των τιμών ανερχεται και η ποσότητα των εμπορευμάτων παραμένει σταθερή, αυξάνεται και η ζήτηση χρήματος για συναλλακτικούς σκοπούς. Για να στηριχθεί η καταναλωτική απαιταία και ευτυχία αυξάνεται ο δανεισμός και η προσφορά χρήματος από τις τράπεζες μέχρι κάποια όρια. Από ένα σημείο και μετά η ζήτηση δεν μπορεί να χρηματοδοτηθεί, αφού δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι και το χρήμα είναι εμπόρευμα που μπορεί να οδηγήσει την οικονομία σε χρεωκοπία. Επειδή αυτός ο φαύλος κύκλος, αν και κερδοφόρος για το κεφάλαιο, κρέβει πολλούς κινδύνους (κυρίως σε σχέση με τον διεθνή οικονομικό ανταγωνισμό) και διαδοχικές ανισορροπίες, απαιτείται ανάλογη μείωση της προσφοράς χρήματος. Με λίγα λόγια, ο πληθωρισμός ζήτησης αρχίζει να εξαφανίζεται όταν σταματήσει να τροφοδοτείται με συνεχή αύξηση της ποσότητας χρήματος.

Κρίσεις υπερπαραγωγής-ομαλή και ανώμαλη μετάβαση

Στην παρούσα φάση, η πολιτική του κεφαλαίου στοχεύει σε μια οικονομία χαμηλού πληθωρισμού και χαμηλών επιτοκίων. Αυτό αφορά το μεγάλο πρόβλημα του σύγχρονου καπιταλισμού που λέγεται υπερπαραγωγή (υπερπροσφορά αγαθών και υπηρεσιών που κάπως πρέπει να καταναλωθούν). Χαμηλά επιτόκια σημαίνει ευκολότερος δανεισμός για τόνωση της ζήτησης και μείωση του κόστους χρηματοδότησης τόσο για τους καταναλωτές (ιδιαιτέρως για αγορά κατοικίας), όσο και για τις επιχειρήσεις που αυξάνουν τις επενδύσεις και τα κέρδη τους. Ο χαμηλός πληθωρισμός (μεταμφιεσμένος ή μη) κάτω από το 4%, πέρα από το ότι επιδρά κοινωνικά στην ισορροπία κυκλοφορία του χρήματος και τη συνεχή ανατροφοδότηση της κατανάλωσης, επιδρά θετικά και στην παραγωγή, στις επενδύσεις και στην ανάπτυξη της οικονομίας, γιατί δημιουργεί προσδοκίες κέρδους αφού η αύξηση των τιμών προηγείται πάντα της αύξησης των αμοιβών των συντελεστών παραγωγής (εργασία, μηχανολογικός εξοπλισμός, κ.α.).

Παρόλα αυτά είναι γεγονός ότι το σημερινό οικονομικό θαύμα των ΗΠΑ είναι υπερχρεωμένο. Τα καταναλωτικά δάνεια και οι πιστωτικές κάρτες είναι κάτι περισσότερο από μόδα, όπως και στην Ελλάδα. Αποτελούν κινητήριο μοχλό της οικονομίας που τονώνει τη ζήτηση, μειώνει την ανεργία και αναμεταπίζει πρόσκαιρα το αδιέξοδο της κα-

πιταλιστικής υπερπαραγωγής. Κάτι παρόμοιο συνέβαινε και πριν την κρίση του 1929. Η αυξημένη παραγωγικότητα από τον τότε εκσυγχρονισμό της παραγωγής, δε συνοδεύτηκε από ανάλογη αύξηση της κατανάλωσης (μέσω της διαφήμισης) για απορρόφηση των αδιάθετων προϊόντων. Οι τράπεζες κατέφυγαν στην χορήγηση φθηνών δανείων για να στηρίξουν την κατανάλωση και τη συνέχεια της ανάπτυξης. Όλοι αγόραζαν περισσότερα απ' ό,τι μπορούσαν να πληρώσουν... Το αποτέλεσμα ήταν ένα καταναλωτικό χρέος που δεν μπορούσε πλέον να καλυφθεί. Το σύστημα είχε αποσταθεροποιηθεί. Ακολούθησε η υποτίμηση των μετοχών, και τελικά το οικονομικό οικοδόμημα κατέρρευσε μέσα από το χρηματιστηριακό κραχ της Γουόλ Στριτ. Η χρηματοδότηση της οικονομίας γίνεται αδύνατη, πολλές τράπεζες και επιχειρήσεις πτωχεύουν, τα προϊόντα συσσωρεύονται σε στοκ, οι τιμές τους πέφτουν και η παραγωγή μειώνεται. Επιπλέον οι απολύσεις και η μείωση των αποδοχών επιδεινώνει την κρίση, αφού οι εργάτες δεν μπορούν να αγοράσουν. Με λίγα λόγια, η τότε οικονομική κρίση ευνόησε την παραπέρα συγκέντρωση του κεφαλαίου και αύξησε την οικονομική ισχύ των μεγάλων επιχειρήσεων και βιομηχανιών.

Βέβαια δε σημαίνει ότι το ίδιο θα συμβεί και σήμερα, αν και η υπερπαραγωγή εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα. Ο ίδιος ο καπιταλισμός χρησιμοποιεί μεθοδικά τη χρονική και τεχνολογική απαξίωση των προϊόντων του, με σκοπό είτε την επέκταση είτε τη συνεχή ανατροφοδότηση της κατανάλωσης. Η αύξηση της παραγωγικότητας και της κερδοφορίας στο σημερινό τοπίο, προέρχεται από την αναδιάρθρωση της παραγωγής (πληροφορική και τηλεπικοινωνίες) και την παγκόσμια διαχείριση της εργασίας (μετανάστες, εργασιακή πολιτική κλπ). Το κεφάλαιο επιδιώκει μια ελεγχόμενη ισορροπία μικρών διακυμάνσεων μέσα από ιδεολογικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς μηχανισμούς. Αυτό απαιτεί την αναπροσαρμογή του κρατικού παρεμβατισμού και την αύξηση της κρατικής καταστολής.

Πληθωρισμός κόστους

Η κερδοφορία του κεφαλαίου σχετίζεται άμεσα με το κόστος εργασίας. Η θεωρία για τον πληθωρισμό κόστους βασίζεται στην ύπαρξη ολιγοπωλίων καθώς και στην ύπαρξη ισχυρών εργατικών συνδικάτων, τα οποία έχουν τη δύναμη όχι μόνο να αντιδρούν στα σχέδια των αφεντικών για μείωση των μισθών αλλά και να πιέζουν για συνεχείς αυξήσεις ακόμα και σε περιόδους ανεργίας. Το φαινόμενο αυτό χαρακτηρίζει τις δυτικές οικονομίες μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Σε μια τέτοια περίπτωση αυτό που ενδιαφέρει τα αφεντικά είναι το εξής: Αν η αύξηση της αμοιβής της εργασίας που επιτυγχάνουν οι εργάτες υπερβαίνει, σε ποσοστό, την αύξηση της παραγωγικότητας, τότε το κόστος ανά μονάδα προϊόντος αυξάνεται. Αντίθετα, αν η αύξηση των μισθών είναι μικρότερη από την αύξηση της παραγωγικότητας, το κόστος παραγωγής μειώνεται. Οι ολιγοπωλιακές επιχειρήσεις απαντούν στην αύξηση του κόστους παραγωγής (και στην πτώση των κερδών τους) με αύξηση των τιμών, η οποία μεταφέρεται σε όλη την οικονομία ιδιαίτερα όταν πρόκειται για πρώτες ύλες που χρησιμοποιούν στην παραγωγή άλλων προϊόντων και υπηρεσιών. Αλλά η αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών μειώνει την αγοραστική δύναμη των μισθών και οδηγεί σε νέες εργατικές διεκδικήσεις. Έτσι μπορεί να αρχίσει νέα σειρά αυξήσεων μισθών και στη συνέχεια τιμών κ.ο.κ.

ΕΠΕΝΔΥΣΕ

στο σώμα σου

στήθος, τα
μούτι, Σ
γυμνασμένο
κορμί:
το τέλει
ανθρώπινο
κεφάλαιο

γίνε ανταγωνιστικός/ή
ετοιμάσου για την αγορά εργασίας

Η σημαντικότερη όμως κίνηση του κεφαλαίου ενάντια στη συνεχή πίεση των εργατών, είναι οι απολύσεις και πιο σημαντικό απ' όλα η αναδιάρθρωση της παραγωγής. Η αύξηση της ανεργίας και η ιδεολογική διάβρωση της εργατικής τάξης μειώνουν τη δύναμη των συνδικάτων ακόμα και στο επίπεδο του ρεφορμισμού. Όσοι εξακολουθούν να εργάζονται αποφεύγουν την κόντρα με τα αφεντικά, κάτω από την απειλή της ανεργίας, και νοιάζονται μόνο για την εξασφάλιση του εαυτού τους ή της συντεχνίας τους. Επειδή ο πληθωρισμός κόστους προκαλεί και άνοδο τιμών και άνοδο της ανεργίας, η σταθερότητα των τιμών είναι εφικτή μόνο αν θεωρηθεί ανεκτό ένα ορισμένο(;) επίπεδο ανεργίας. Πρόκειται δηλαδή για μια συναινετική λύση που κρατάει τις ισορροπίες πάντα προς την πλευρά του κεφαλαίου. Η λεγόμενη *προσωρινή ανεργία* ή *φυσικό ποσοστό ανεργίας*, έχει άμεση σχέση με την ημιαπασχόληση, την ελαστικότητα εργασίας, τη συχνή αλλαγή δουλειάς και τη μαύρη εργασία.

Επίσης, σήμερα μεγάλη σημασία για το κεφάλαιο έχει η μετάβαση από το ολιγοπωλίο στον πλήρη ανταγωνισμό. Η διεθνοποίηση της παραγωγής, η διασπορά και επέκταση των επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα, όπως και ο νέος εγχώριος και διεθνής καταμερισμός της εργασίας, είναι μερικοί από τους παράγοντες που συμβάλουν στην κατάκτηση της εργατικής τάξης και στην εξαφάνιση κάθε οργανωμένης πολιτικής της δράσης. Δεν είναι τυχαίο ότι ακόμα και η δυνατότητα ρεφορμιστικής πίεσης για μισθολογικές αυξήσεις και επομένως ο πληθωρισμός κόστους, αποτελούν πια παρελθόν.

Το αν οι εργάτες είναι σε θέση ή όχι να πιέζουν τα αφεντικά για συνεχή αύξηση της αμοιβής της εργασίας τους, δεν προέρχεται από μια επιφανειακή πρόθεση οικονομικής βελτίωσης. Απεναντίας σχετίζεται τόσο με την κοινωνική οργάνωση της παραγωγής όσο και με τη συνείδηση και την οργάνωση των προλετάρων. Όμως τα αφεντικά διαχειρίζονται πάντα τον οικονομικό συμβιβασμό με τους προλετάρους ως αποφυγή κάθε κοινωνικής αναταραχής. Επιπλέον η οικονομική προπαγάνδα

προσπαθεί μέσα από έννοιες όπως η *ανάπτυξη* και η *οικονομική σταθερότητα*, να συγκαλύψει την ταξική επίθεση του κεφαλαίου. Η απειρία του χρέους στους εργάτες και ο καταναλωτικός αποπροσανατολισμός τους, που συνδέεται με το μισθό, επιδιώκουν την αντικατάσταση του πολιτικού από το οικονομικό, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν πρέπει να διεκδικούμε χρήματα από τα αφεντικά. Πέρα από τα όποια πληθωριστικά ή αντιπληθωριστικά μέτρα, που λαμβάνουν το κράτος και το κεφάλαιο ανάλογα με την ανώμαλη ή ομαλή μετάβαση από ένα στάδιο του καπιταλισμού σε ένα άλλο, ο πληθωρισμός είναι μόνο ένας από τους πολλούς μηχανισμούς αναδιανομής του κοινωνικού πλούτου μεταξύ των ταξικών εχθρών.

Πολιτική ταξική πάλη

Πρώτα απ' όλα πρέπει να ταχθούμε ενάντια στο "αναπόφευκτο" της καπιταλιστικής πραγματικότητας, που υπονοεί ότι ο ταξικός εχθρός της δεν είναι παρά ένα αντικείμενο το οποίο αποδέχεται πάντα τις ιστορικές αλλαγές. "Όλα κυλάνε όπως πρέπει είτε ήρεμα είτε μέσα από κυκλικές κρίσεις", το κεφάλαιο λοιπόν ξαναγράφει την ιστορία: υποταχθείτε στους αντικειμενικούς του νόμους!

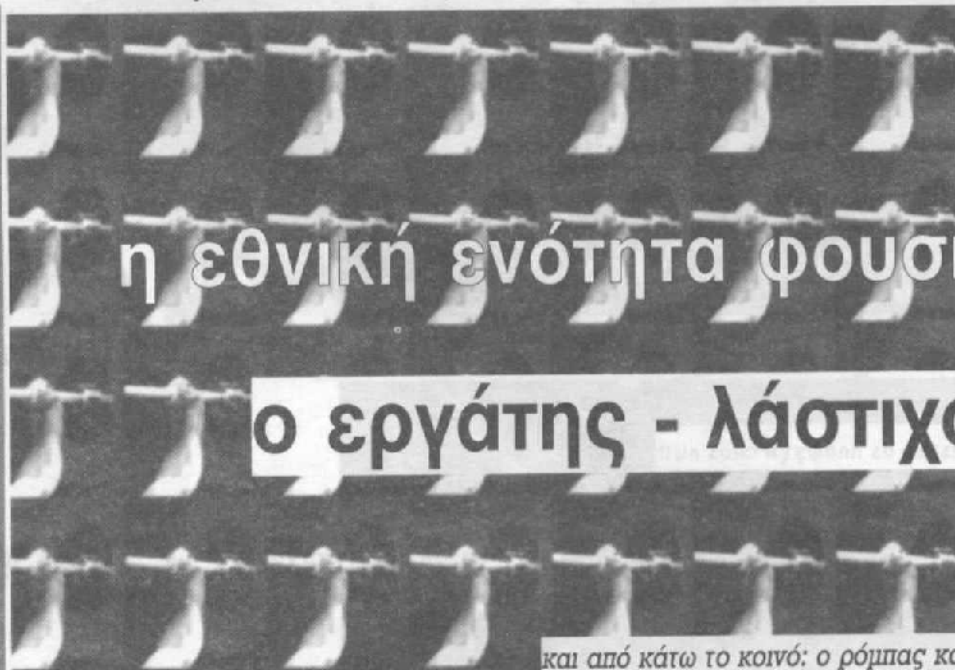
Δεύτερον πρέπει να ξανακατακτήσουμε τη γνώση για να καταργήσουμε τους μύθους και να ερμηνεύσουμε την σημερινή καπιταλιστική επίθεση σύμφωνα με τη λογική της ταξικής πάλης. Στον σημερινό καταναλωτικό "παράδεισο", που εκθειάζει τα επίτευγμα της ανάπτυξης, τοποθετούμαστε ως υποκείμενα με συνείδηση. Στη σημερινή "κόλαση" της βίας του κεφαλαίου που βέβαια δεν προβάλλεται ως τέτοια αλλά κρύβεται πίσω από τον θεμελιώδη νόμο της αξίας, τοποθετούμαστε ως ενεργά υποκείμενα.

Εδώ ξανασυνδέουμε την οικονομική σφαίρα με την πολιτική. Η ταξική πάλη είναι η πάλη ενάντια στις κυρίαρχες κοινωνικές σχέσεις. Καταμερισμός εργασίας, μισθωτή σκλαβιά, ιδιοποίηση και συσσώρευση του υπερπροϊόντος από την κυρίαρχη τάξη, εμπορευματικές σχέσεις και εξατομίκευση. Οι ιδεολογίες της κυριαρχίας συμπληρώνουν και προ-

στατεύουν με τη σειρά τους το όλο οικοδόμημα: σεξισμός, ιεραρχία, πατριωτισμός και εθνικισμός. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η νεοσοσιαλισμοκρατία επιστρέφει ως ρυθμιστής του κοινωνικού: δημιουργία τυπικής αστικής ελευθερίας και εγκαθίδρυση της κρατικής βίας όπου και όταν πρέπει.

Ο οικονομισμός είναι μια παγίδα, οι προλετάριοι όχι μόνο δεν έχουν πατρίδα αλλά και δεν ορίζονται από τιμές και αριθμούς. Το κέρδος πηγάζει μέσα από την η ίδια την εκμετάλλευση και την συνεχή επίθεση του κεφαλαίου ενάντια στην εργατική τάξη, είναι η χρονομέτρηση και αναδιάρθρωση της παραγωγικής διαδικασίας, η εντατικοποίηση και επιτήρηση όλης της καθημερινότητας, η συνειδησιακή διάβρωση και πολιτική αποδυνάμωση των κοινωνικών ανταγωνισμών. Αυτό σημαίνει ότι "το κεφάλαιο δεν αποτελεί το οικονομικό στοιχείο που καθορίζει το πολιτικό, αλλά το οικονομικό και το πολιτικό αποτελούν μορφές ενός ιστορικά προσδιορισμένου τύπου ταξικής κυριαρχίας". Το κεφάλαιο, ως κοινωνική σχέση ανάμεσα στα αφεντικά και τους προλετάρους, δεν εξελίσσεται αυτόνομα από την ταξική πάλη. Γι' αυτό το λόγο και η καπιταλιστική ανάπτυξη και η κρίση δεν αποτελούν οικονομικά φαινόμενα, αλλά συνολική αναδιάρθρωση των κοινωνικών συνθηκών παραγωγής. Τίποτα δεν είναι δεδομένο. Τα αντίπαλα στρατόπεδα είναι υπεύθυνα για τις πολιτικές τους επιλογές και πράξεις, που διαμορφώνουν την πραγματικότητα. Δεν έχει σημασία αν η οικονομική ομηρεία και η καθημερινή σχιζοφρένεια στολίζονται με "ευνοϊκούς όρους" και εμπορεύματα. Σε ένα σύστημα που ιδιοποιείται και αρνείται την ίδια τη ζωή μας, εμείς παραμένουμε πολιτικά υποκείμενα με εχθρικά σχέδια.

τα "αναβολικά" στην υπηρεσία των αφεντικών

η εθνική ενότητα φουσκώνει

ο εργάτης - λάστιχο τεντώνει

άρση βαρών
άρση επενδυτών
άρση μικροαστών
άρση χαζών
άρση βράση
άρση τάξη
άρση μπάτσοι
άρση βαρών
άρση επενδυτών

άρση βράση
άρση τάξη
άρση μπάτσοι

και από κάτω το κοινό: ο ρόμπας και ο τρόμπας χειροκροτούν!

οι **ΦΟΒΙΕΣ** μιας ολόκληρης κοινωνίας

μην τους κλέψουν το σπίτι τα λεφτά τα παιδιά τη δουλειά...

που έγινε προνομίουχα και ψωνίζει πρωτοκοσμικές ανασφάλειες

μαζί με τις **ΨΥΧΩΣΕΙΣ** των μελών της

ένα κάρο μαλάκες που είναι, αισθάνονται, αναπνέουν, διασκεδάζουν, σκοτώνονται στην εθνική, βιάζουν και εμπορεύονται, κυριολεκτικά και μεταφορικά ακριβώς σαν έλληνες

δποια σημαία κι αν προσκυνάνε

ομάδας, τράπεζας, αυτοκινήτου, καλλυντικών, σκυλάδικων, ροκάδικων, τηλεδράσης, φαστφουντάδικων...

βρίσκουν τη νιρβάνα τους μπροστά στο απόλυτο σύμβολο...

την γαλανδόλευκη

και είναι από αυτή ακριβώς τη θέση που πυροβολούν ό,τι αισθάνονται να απειλεί τις μίζερες φαντασιώσεις τους

ΣΥΝΕΧΙΖΟΝΤΑΣ ΝΑ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ
ΟΤΙ Η ΣΗΜΑΙΑ ΤΟΥΣ

ΕΙΝΑΙ ΒΑΜΜΕΝΗ ΜΕ ΑΙΜΑ